

سند بایسته‌های تربیت کودک طیب

زیر مجموعه سند خانواده و سند تعلیم و تزکیه

www.ketab.ir

احمد رضا اخوت

مریم ادیب

سندبایسته‌های تربیت کودک طیب

زیر مجموعه سند خانواده و سند تعلیم و تزکیه

نویسندگان: احمد رضا اخوت، مریم ادیب

ناشر

قرآن و اهل بیت نبوت علیهم السلام

طراحی جلد

محمدرضا اخوت

چاپ

اول، ۱۳۹۸

همارگان

۲۰۰۰ نسخه

شابک

۹۷۸-۶۳۲-۶۱۸۳-۸۱-۹

شابک

نشر قرآن و اهل بیت نبوت علیهم السلام

مراکز پخش و فروش

بلوار کشاورز، خیابان ۱۶، آذر بلاک ۲۵

تلفن: ۰۲۱-۸۸۳۹۰۵۷۰

سرشناسه: اخوت، احمد رضا، ۱۳۴۷ - Okhovvat, Ahmadrza - عنوان و نام پدیدآور:
سندبایسته‌های تربیت کودک طیب/احمد رضا اخوت، مریم ادیب؛ مشخصات نشر:
تهران: نشر قرآن و اهل بیت نبوت (ع)، ۱۳۹۸. مشخصات ظاهری: ۱۷۶ ص. فروست:
زیرمجموعه سند خانواده و سند تعلیم و تزکیه؛ شابک: ۹۷۸-۶۳۲-۶۱۸۳-۸۱-۹ وضعیت
فهرست نویسی: فیبا یادداشت: کتابنامه. موضوع: کودکان -- سرپرستی -- جنبه‌های
مذهبی -- اسلام موضوع: Islam -- Religious aspects -- Child rearing موضوع:
کودکان -- سرپرستی موضوع: تربیت خانوادگی -- جنبه‌های مذهبی --
اسلام موضوع: Islam -- Religious aspects -- Domestic education شناسه افزوده:
ادیب، مریم، ۱۳۴۹ - شناسه افزوده: Adib, Maryam رده بندی کنگره: BP۲۵۲/۴
رده بندی دیویی: ۲۹۷/۶۴۴ شماره کتابشناسی ملی: ۵۹۶۵۷۲۲

www.QuranAhlBayt.com

فهرست |

۹	مقدمه
۱۵	بخش اول: بایسته های باوری درباره کودک
۱۶	فصل اول: مبانی، تعاریف و روش شناسی بایسته های تربیتی کودک
۳۸	فصل دوم: شناخت حقوق کودک
۴۸	فصل سوم: چگونگی تربیت رشد‌مدار کودک
۴۹	۱. مقاصد تربیتی دوره کودکی
۵۱	۲. محورهای تربیتی و رشد آفرین دوره کودکی
۵۲	۳. اصول حاکم بر تربیت کودک
۶۲	۴. اصول حاکم بر آموزش کودکان
۶۳	۵. وظایف والدین و مربی نسبت به کودک:
۶۵	۶. شاخص های دوره
۶۸	فصل چهارم: شناخت آسیب های مرتبط با حوزه کودکان و راه های مقابله با آن
۶۹	۱. ضرورت توجه به فلسفه وجود آسیب ها
۷۰	۲. چگونگی شناخت آسیب ها

۷۳	بخش دوم: بایسته های عملیاتی درباره کودک
۷۴	فصل اول: توجه به نظام مسائل کودکان
۷۵	ویژگی های جسمی و روانی کودک
۷۶	داشتن یا نداشتن والدین مطلوب
۷۷	امرو نهی
۷۸	نقش القائنات محیطی و کلامی و رفتارهای غیرمستقیم
۷۸	رزق های مادی و عاطفی
۸۰	مواجهه با سوالات
۸۰	جدل (انتقال مفاهیم با کمک امتداد دادن مطلب)
۸۱	تادیب کودک
۸۱	خدا و نماز
۸۲	آموزش و یادگیری
۸۳	تربیت جنسی
۸۳	مواجهه با درخواست ها
۸۴	رفتارهای اشتباه والدین
۸۵	رفتارهای اشتباه کودک
۸۵	خشونت یا تندی یا کودک
۸۶	لجبازی
۸۷	دروغ گفتن
۸۷	وصف اهل بیت علیهم السلام
۸۸	گریه و شکایت های کودک
۹۲	فصل دوم: شیوه های آموزش به کودکان
۹۳	۱. نگهداری و مراقبت از کودک
۹۳	۲. آموزش احسان و رأفت در گفتار و رفتار
۱۰۱	۳. ارائه انواع بازی به کودک به عنوان پس زمینه تعمیق روابط و عواطف و ارائه آموزش های لازم

تولد فرزند پدیده‌ای بسیار مهم، جالب و جذاب برای نوع انسان است. وقتی مولودی متولد می‌شود همه خوشحال می‌شوند و تبریک می‌گویند و آن را به فال نیک می‌گیرند. همین امر مبارک و شادکننده می‌تواند شروعی برای یک حیات جدید و حیات بخشی به یک خانواده و یا غم‌های بزرگ و رخدادهای تلخ باشد. تلخی این رخداد اغلب مربوط به ناهنجاری‌های درون خانواده و رفتارهای غلط والدین با هم یا با کودک و نیز سبک زندگی نادرست است.

به گواه آیات و روایات نورانی و بسیاری از پژوهش‌ها، آنچه در کودکی رقم می‌خورد سرنوشت کودک را تعیین می‌کند و اقتضای سعادت‌مندی یا ناکامی را در او پدیدار می‌سازد.

ندانستن اقتضائات رشد و بلوغ در هر مقطع، غفلت از اظهار عواطف کافی نسبت به کودک، قرار دادن او در معرض ناامنی‌ها، آموزش‌های نادرست و... منجر می‌شود تا تعادل کودک به هم ریخته و زندگی معنوی‌اش به خطر افتد.

پدر و مادری که توان تربیت فرزند خود را ندارند و به صورت مداوم چالش‌های

زندگی خود را به کودک انتقال می‌دهند، در واقع فرزند خود را با اختلالات مختلفی روبرو می‌سازند.

کودکی که از ابتدای نوزادی با برخوردهای خشن یا نامناسب روبرو می‌شود ممکن است در نوجوانی و جوانی به چالش‌های مختلفی دچار شود.

کودکی که در وضعیت بد اقتصادی قرار دارد و والدین او توان تغذیه مناسب یا درمان لازم را برای او ندارند، ممکن است دچار نارسایی‌های متعددی بشود.

وقتی خانواده‌ای به هر دلیل در تربیت و تأمین نیازهای اولیه فرزندش ناتوان باشد، آسیب‌های آن می‌تواند همه جامعه را فرا بگیرد، به همین دلیل نمی‌توان نسبت به این موضوعات بی‌تفاوت بود و نسبت به آن سکوت کرد، و لازم است نظام حاکمیت درباره آن چاره‌ای بیندیشد.

ایجاد نهادهایی برای کمک به والدین در امر تربیت یا تغذیه و درمان یا به عهده گرفتن نقش والدین با عهده‌دار شدن امور و کنار زدن ایشان، راهی برای پیشگیری از لجام‌گسیخته شدن جامعه است.

آنچه در این امر، بدیهی و مهم است اینست که:

- این نهادها قرار است، جبرانی برای کمبودهای خانواده باشند و نباید خود به کانون‌های آسیب به کودک تبدیل شوند.
- این نهادها باید در حمایت از کودکان به موقع عمل کنند، لذا باید کانون‌هایی کارآمد و فعال باشند.
- لازم است برخی از این نهادها صرفاً به ترمیم خانواده بپردازند و اصلاح امور خانواده‌ها را به عهده بگیرند.
- این نهادها نباید به شکل‌های درآمدزایی و انتفاع مالی در جامعه ظاهر شوند وگرنه به تدریج از رسالت خویش خارج خواهند شد.

آنچه در این نوشتار ملاحظه می‌شود ناظر به ضرورت وجود نهادهای حمایت‌کننده کودکان برای تربیت رشدمدار آنها و مراقبت آنها از انواع آسیب‌هاست. همچنین سعی

شده است تا علاوه بر یادآوری بایسته‌های مطرح در این زمینه، راه‌های قرار یافتن کودکان در جایگاه امن تبیین شود. چه اینکه اگر این نهادها خود بدون ضابطه باشند، به کانون‌های خطر و ناامنی در جامعه تبدیل می‌شوند.

مطالب استخراج شده در سه بخش تفکیک شده است، تا امکان شناخت و عمل به بایسته‌های تربیت کودک را فراهم کند.

در بخش اول، حقایقی بیان شده که لازم است در «باور» والدین، مربیان و نهادهای مسئول درباره کودکان وجود داشته باشد. در نظر داشتن این حقایق موجب شناخت بهتر و بیشتر درباره کودک می‌شود و چارچوب‌های نظری که تعیین‌کننده شاخص‌های رشد کودک است را معلوم می‌کند.

در بخش دوم به بررسی موضوعات و حقایقی پرداخته که والدین، مربیان و نهادها لازم است در «عمل و رفتار» با کودک در نظر داشته باشند و جنبه عملیاتی دارد. توجه به این مطالب موجب پرورش کارایی افراد مرتبط با کودک می‌شود.

بخش سوم به بررسی وظایف مربوط به حمایت از کودکان می‌پردازد و ضرورت پرداختن صحیح به این مسأله را به اشکال مختلف یادآور می‌شود. در این بخش به تنوعی از «ساختارهای حمایتی» متناسب با نیازهای کودکان پرداخته شده و ضمن این بررسی به چگونگی شکل‌گیری و اداره «مراکز ایتام»، «خانه‌های طیب مادر و کودک» و «مهدها» می‌پردازد.

مطالعات و پژوهش‌های تفصیلی سند حاضر در کتاب‌های منظومه رشد، سند تعلیم و ترکیه و سند خانواده بیان شده است.

با اجرایی شدن این مطالب توسط نهادها و مؤسسه‌های ذیربط، زمینه برای گسترش و تبیین مسائل جدیدتر نیز فراهم خواهد شد.

مربیان و علاقمندان به مباحث کاربردی‌تر می‌توانند ابتدا به بخش آخر توجه کرده، سپس بخش دوم و در آخر بخش اول را مورد مطالعه قرار دهند، زیرا در آموزش مربیان لازم است آموزش از محسوس به معقول صورت پذیرد. این درست به خلاف

کسانی است که در سمت سیاست‌گذار به این سند رجوع می‌کنند، زیرا ایشان لازم است از ابتدا نسبت به مبانی و روش‌ها توجه کنند و سپس مطالب پیرامون راهکارها، اصلاحات و اقدامات را مطالعه نمایند.